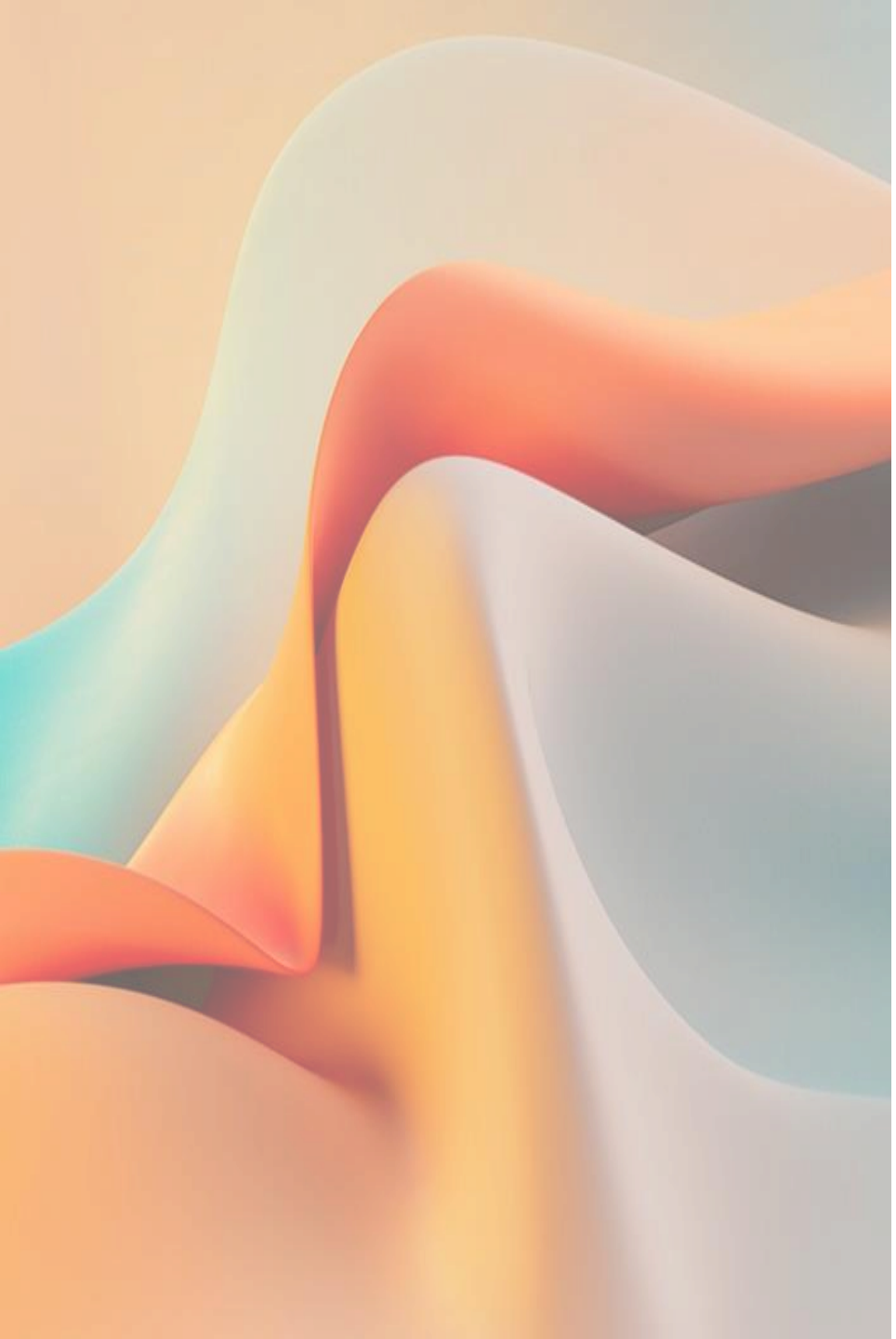

Elszámoltatási kérdések

Dr. Serényi Iván

1./ Főbb rendszer változások a múltban:

1949	1957	1968	1974
1989-1990	2009-2010	2011	2026.

Gazdálkodási-számviteli – adózási változások követése:

1. évenként (2010-2026 között összesen 137 esetben került módosításra a jogi feltételrendszer, ezt követték az elszámoltatás feltétel rendszerének változásai)
2. 1992
3. 2000-2002
4. 2010-2011
5. 2026-2027.

A költségvetési szabályozás és ellenőrzés ÁHT-val összefüggő főbb szabályozásai:

- 1992
- 2016
- 2027.

Költségvetési típusú irányítási és elszámolástechnikai hatásokból fakadó környezeti feltétel módosítások általában és különösen 2010. után a 2026-os rendszerváltásig:

- kormányzati változások alapján
- kormányzati döntések hatásaként
- államháztartási és önkormányzati irányítási/ellenőrzési/felügyeleti nyomvonalak mentén
- államigazgatási szervezeti/működés mechanizmusokból fakadó következmények miatt
- a kommunikációs, a monitoring, a kontrolling, az állami jog- és eljárási/ellenőrzési/jogérvényesítési szempontok és eljárásrendek hatásai miatt
- EU konform/inkonform és EU szankcionáló döntések, a kapcsolat rendszerek és intézkedéseik révén
- a nem írásban rögzített mechanizmusokon és az informális csatornák szerepének változása miatt
- a közvetlen és a közvetett kormányzati intézkedések meghatározó területekre ható kihatásai, erőforrás és feladat megközelítés révén
- a közvetlenül nem számszerűsíthető, csak hatásaiból visszakövethető, nem a szakmaiságból adódó különféle károk és visszaélések feltárásán, nevesítésén keresztül
- a könyvvizsgálati funkció és szervezésének torzulásain, szerepének- módszertanának- ellenőrzésének EU és kormányzati indíttatású változtatása miatt.

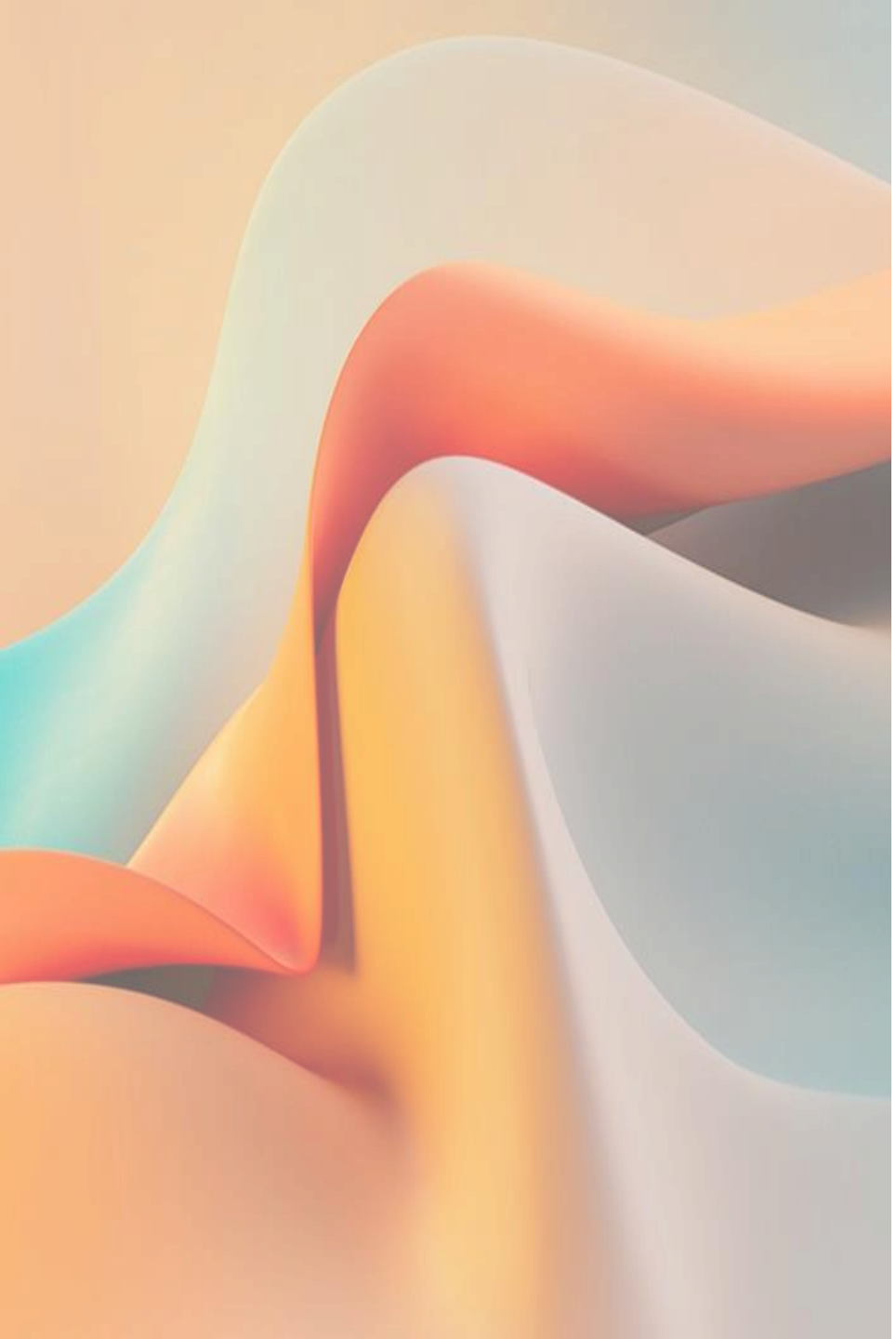
A hazai erőforrásokkal való szabályozás és visszaélés/állami vagyonvesztés alapja az okozott kár , mások jogosulatlan előnybe hozása az állam és ezen belül egyes szereplők javára mások megkárosítása vagy jogilag szabályozott, de hatásaiban több BTK.-ban is definiált gazdasági bűncselekmények szerinti esetek bekövetkezte által közvetlenül vagy közvetve okozott kár, itthon és külső kapcsolatainkban:

- -kár a gondatlanság, a hatásaiban visszaélés, a megalapozatlan dologi és vagyon vesztés, az állami és az egyéb, ráhatással bírók által okozott gazdasági bűncselekmény, a források elcsalása/megtévesztése, maga a megkárosítása, a közvetlen károkozás, a közvetett visszaélések vagy annak beigazolódó gyanúja, mindaz, amit valaki vagy valakik még akár tudatlanságból vagy pressziók révén elkövettek, abban közreműködtek és az is amiben mások kárára előnyt szereztek vagy a tényleges teljesítések igazolható mértékén felüli hasznokat élveztek.
- -mi, a könyvvizsgálati munkában az MNKS és az MKK. más szabályozásai által behatárolt körben számos csalási, kockázati, visszaélési helyzetet vagy gyanúját vizsgáljuk, teszünk eliminálásra felszólító lépéseket és észrevételeket a vizsgált szervezet, annak vezetése, annak tulajdonosai felé, feltételeket érvényesítünk munkánk és véleményalkotásunk és mindezek hitelesítése során, illetve kényszerintézkedésekre vonatkozó külső kimenetelekkel élünk, minőség ellenőrzéssel alátámasztott, de csak korlátozott bizonyosságot nyújtó körülmények között és ez szabályos, be- és elfogadott szerepünk szerint

A hazai erőforrásokkal való szabályozás és visszaélés/állami vagyonvesztés alapja az okozott kár , mások jogosulatlan előnybe hozása az állam és ezen belül egyes szereplők javára mások megkárosítása vagy jogilag szabályozott, de hatásaiban több BTK.-ban is definiált gazdasági bűncselekmények szerinti esetek bekövetkezte által közvetlenül vagy közvetve okozott kár, itthon és külső kapcsolatainkban:

1. -ugyanakkor, akár most, akár visszamenőleg számos nyitott, le nem zárt, utólagos információk alapján módosításra váró helyzettel és feltétellel találkozunk, főleg azóta, hogy felgyorsultak vagy megindultak eljárások az elszámoltatással és az ebből fakadó károkozásokkal összefüggő esetekben, benne a mi szerepünket is vizsgáló hatásokkal, amihez lehet aktívan és passzívan hozzáállni, de rá nem készülni vagy ölbe tett kézzel kivárni nem lehet, nem szabad, mert az csak ránk okoz/okozhat nem várt következményeket, hatásokat, amit nem szeretnénk, nem kívánunk, ezért megnő az erre való rákészülés fontossága, kérdései, módszertana, eljárási- és vizsgálati-dokumentációs igénye és feladata, kiemelten a 2026. évi zárási audit és az elévülési időkön belül kezdődő, feltárt vagy az alatti felülvizsgálati megítélés szerint

2. -ezért a 2026. évi audit munkában megnő a rendszervizsgálatok, elemző eljárások, az átlagosnál magasabb kockázatú/csalás gyanús és a visszaélésekre vonatkozó vizsgálatok szerepe ebben a körben, figyelembevéve, hogy számos esetben most és a várható jövőben várhatóan találkozhatunk ilyen feltárásokkal és külső vizsgálatokkal, ezért a 2026. évi audit munkában tervezéskor+ bizonyíték szerzéskor, az összesítés- áttekintés- minőség ellenőrzés- értékelés és minősítés- jelentéstétel- dokumentálás/archiválás során kiemelt figyelmet kell fordítani a visszamenőleges, de hatásaiban vagy következményeiben máig ható/hatható kockázati hatásokra való rákészülési esetekkel, helyzetekkel, akár az állami források cél/okszerű felhasználásának ellenőrzése, akár a pályázati/támogatási felhasználások elszámolása és utóélete, akár a nem piaci árú és erőforrásokkal rosszul fedezett követelések/kötelezettségek kezelése, akár egyes juttatások, akár a kapcsolt viszonyok közvetlen könyvelés ellenőrzése területén.

Előadásom gondolatfelvetés, tapasztalataim összefoglalása, javaslatok az e témakörbe tartozó szempontok definiálására, mindenkinek magának kell levonni a rá érvényes alkalmazási következtetéseket, amihez további alap az ezzel is összefüggő tárgyévi kamarai továbbképzések ezen kérdésekre is kiható hasznosítása, alkalmazása. Ehhez az alábbi pontokban rögzítem azokat a háttereket, amit kollégáinkkal közös irodai felkészítés során számolunk, készülünk és audit munkánkban súlypontozzuk magunkat, audit modelljeinket és megbízóinkat is Zárlati Értekezletünkön Őket erre is felkészítve, aminek anyagai idén még elérhetők lesznek AUDIT ÉRTESÍTŐ-formájában.

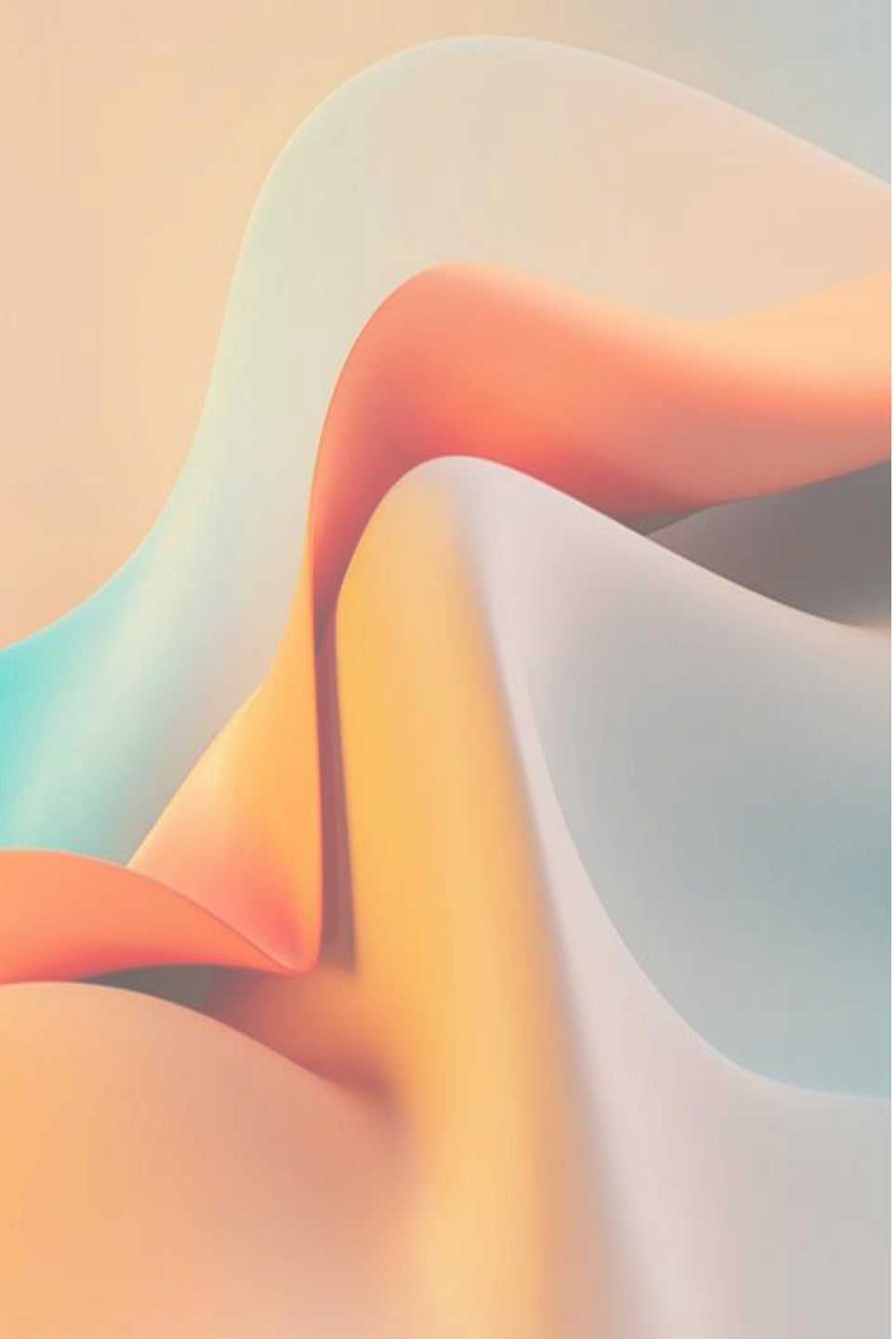

Jogszerűség-törvényesség-elszámoltatás

Dr. Serényi Iván

1./ Magyarország egyedileg jogállam, egyben az EU rendes tagja. Ez azzal jár, hogy:

- a./ saját jogszabályai önmagukban és összefüggéseiben is meg kell, hogy feleljenek egymásnak a jogi hierarchia szabályai szerint, mind a jogi szabályokban, mind azok végrehajtásában, mind mindezek ellenőrzési/felügyeleti eljárásaiban, mind a jogi környezeten alapuló végrehajtási események ezzel is összefüggő megítélésében.
- b./ a magyar jogszabályrendszer EU tagságunk miatt csak harmonizált lehet az EU szabályozásokkal, ide értve az EU felvételekor teljesített megfeleléseket+ azok mindenkori változásait+ a nem vagy rosszul teljesített végrehajtási anomáliákat és eltéréseket, valamint az ezen eltérésekből adódó szabálytalansági eljárások és rendezésük/lezárásuk EU által is elfogadott helyesbítéseit és változásait, mind önmagukban, mind kapcsolódó hatásaiban, mind a korrekciók időbeniségének folyamatos és teljeskörű fenntartásában.
- c./ a jogszerűség nemcsak jogi fogalom, mivel hatásai kiemelten a mi könyvvizsgálati szempontunkból értelmezve tovagyűrűznek azok gazdasági/adózási/számviteli összefüggéseire valamint eseményei/ennek körülményeinek megítéléseire is. A politikai és egyéb közvetlen/közvetett réhatásai bizonyított vagy igazoltan feltételezhető helyzetekben vagy hatásai mások sérelmére elkövetett gazdasági visszaéléseiben ugyanúgy sértik a jogszerűség/törvényesség intézményét, mind a közvetlen károkozások vagy gazdasági bűncselekmények, a jogosulatlan előnyben részesítések, a valós teljesítmények nélküli/nem piaci értékű előnyben részesülőkkel kapcsolatos intézkedések és hatásaik.
- d./ Az EU és számos hazai szervezet módszertani bázisa is tartalmaz ezek betartásának/betartatásának szempontrendszerét, függetlenül attól, hogy az csak általános elvi megközelítés marad vagy végrehajtása nem független és szakszerű, csak formai vagy igazolhatóan részrehajló és a valós helyzettől eltérő megoldást valósít meg, amely ellen mindenkor köteles fellépni az ezt tapasztaló/megállapító. Ezek köréből kiemeljük a FATF, az EU Bíróság, az EU Ügyészség, az ISA, az IAS-IFRS, valamint az EU pályázati források közvetlen és közvetett szempontrendszereit azok felhasználásának pénzügyi/elszámolási igazolásának alátámasztását szolgáló keretrendszereit, valamint a hazai Ügyészség, Bíróság, Csalásellenes Hivatal, az SZTV, az Adózási Rendszer, az ÁSZ, a KEHI, az Ellenőrzési Szabályok és egyéb, a visszaéléseket vizsgáló hatósági mechanizmusok helyét, szerepét, előírásait.
- e./ Az egyes anomáliák és visszaélések valamint az előnyszerzések, előnyben részesülések és a közvagyon sérüléseinek feltárása és rendezése kell, hogy biztosítsa egy jogállam demokratikus működését, az ezt megsértőkkel szembeni lépések organizációját, a jogosulatlan vagy másokra káros hatások feltárását és rendezését, a jogi és egyéb szankciók által az okozott károk lehetséges megtérítését, hasonló helyzetek jövőbeni előfordulásának egyedi és rendszerszintű elkerülését.
- f./ A könyvvizsgálati munkánk ettől szűkebb és szabályozottabb. Ennek keretében számos ISA/MNKS előírás hasznosítandó az egyedi munkavégzés során, amely biztosíthatja a mindezekre való odafigyelést, azt a szerepet, amelyben a könyvvizsgálók munkájuk során hasznosítják a kockázatkezelés, a csalásvizsgálat, a vállalkozásfolytatás, az ésszerűségeken alapuló relevancia, a valós és hű bemutatás, a megbízható és valós kép, a számviteli/adózási szabályoknak való megfigyelés rájuk érvényes előírásait közvetlenül és ezt kiegészítve az átvilágítás, a bizonyítékszerzés, a korlátozott bizonyosságszerzés, a ténymegállapítás és igazolás, az egyéb jelentéstételi kötelezettségek teljesítését a könyvvizsgálati szerep funkciójának biztosítása során.

2./ Az elszámoltatás mindezek függvényében új, sajátos feladat, amelyben van és lehet, kell is, hogy legyen könyvvizsgálói szerep, ide értve a kiterjesztett vizsgálatokban részvételt, a visszamenőleges, de elévülési időn túli elemzéseket, a minősítéseket, az értékeléseket és eljárásokat valamint a jelen kialakult helyzeteket változtató fejlesztések, korszerűsítések, változtatások és a helyrehozatali lépések kijelölését, felvállalását, módszertani kérdéseire adott szakmai iránymutatásokkal munkánk e téren történő támogatását és megalapozását, a javaslattételt a környezeti hatások könyvvizsgálói kezelésére.

Vagyonelszámoltatás vagyonvisszaszerzés

Dr. Serényi Iván

1./ Vagyon:

- tárgyi, pénzbeni, egyenértékes, egyéb vagyoni értékkel bíró, részesedési/értékpapiros, vagyoni értéktartalmú, piaci hatásokból keletkező,
- közvetlen juttatásból származó, közvetett juttatásból származó, vagyoni előnyt megtestesítő, saját tőke/ értékelési különbözetekből származó, osztalék típusú,
- törvényi/ jogszabályi felhatalmazáson alapuló, támogatási/pályázati forrásból keletkező, hazai/külföldi, látható/ közvetlenül nem látható, más kapcsolatokból származó,
- megszerzése múltbéli/ jelen/jövőbeli, megszerzése elévülési időn belüli/túli, vele való rendelkezése személyi, családi, kapcsolati, más közvetett hatásból származó,
- vagyoni tartalma meghatározható, becsülhető, változáskövető, vagyonelszámolási módszerek és szabályok szerint értékelhető, üzleti/összehasonlító áras/vagyoni értékkülönbözetekkel minősíthető,
- számviteli- vagyonértékelési- elszámoltatási- ellenőrzési mechanizmusokon keresztül van szabálya, megszerzésvizsgálata, módszertana, szabálytalansági eljárása, hatáskezelési mechanizmusa,
- ellenőrzési mechanizmusokon keresztül van szabálya, megszerzésvizsgálata, módszertana, szabálytalansági eljárása, hatáskezelési mechanizmusa,
- a vagyoni helyzet minősíthető kialakulása, felhasználása, elszámoltatása, visszaszerzése közvetlen/közvetett és adózási/ büntetőjogi/ államigazgatási mechanizmusai szerint.

2./ előnybehozatal- hátrányelimináció, szankcionálás:

- jövedelmi és bevétel- kiadás- eredményhatás szempontjából mért gazdasági eseményhatások vizsgálata ügyletenként, az azokat befolyásoló látható/ feltételezhető/ hatásaiból visszakövethető szempontonként,
- mérlegfőösszegi és eszköz- forrás alakulás szempontjából mért gazdasági eseményhatások vizsgálata ügyletenként, az azokat befolyásoló látható/ feltételezhető/ hatásaiból visszakövethető szempontonként,
- kapcsolt vállalkozások, közös szerveződések, szervezeti hierarchiák, könyvön kívüli hatások, a piac- az üzleti partnerek,- a versenyhatások, a partnerek, a versenytársak, a piaci rések elemző vizsgálatai,
- a versenysemlegességet módosító, az EU-s normatívákat megsértő, a hazai szervezetek működését hátrányosan/ erőforrás szemlélet nélkül tapasztalt gyakorlatok és hatásaik feltárása, minősítése, szankcionálása,
- a gyakorolt gazdasági és tőkeesemények torzító/ nem valós teljesítményen alapuló/ a szabályokat megsértő alakulásának és hatásaiknak feltárása, minősítése, szankcionálása,
- intézkedések hatásvizsgálata a vagyoni anomáliákból keletkező visszaélések feltárására, minősítésére, szankcionálására, helyrehozatalára,
- a jövőbeni hasonló helyzetek kialakulását megakadályozó jogi/ gazdasági/ államapparátusi körülmények alapelveinek kialakítása, gyakorlatát szabályozó mechanizmusok kidolgozása és érvényesítése.